

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

**Αριθμός Γνωμοδότησης 125/2024
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΤΜΗΜΑ Α΄
Συνεδρίαση της 25ης Νοεμβρίου 2024**

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Στυλιανή Χαριτάκη, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Γεώργιος Γρυλωνάκης, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ, Διονύσιος Χειμώνας, Αντώνιος Αντωνίου, Σπυρίδων Μαυρογιάννης, Ελένη Λευθεριώτου, Εμμανουέλα Πανοπούλου, Ουρανία Πατσοπούλου, Γεωργία Παπαδάκη, Θωμαΐς Κουρτέση, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Ουρανία Δ. Μενδρινού, Νομική Σύμβουλος του Κράτους.

Αριθμός Εγγράφου Ερωτήματος: Το έγγραφο με αριθ. πρωτ. Α.Π.:44483 ΕΞ 2024/27-03-2024 του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών/Γενική Γραμματεία Δημόσιας Περιουσίας/Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Περιουσίας και Κοινωφελών Περιουσιών/ Διεύθυνση Κοινωφελών Περιουσιών/Τμήμα Β΄.

Περίληψη ερωτήματος: Ερωτάται, υπό το διδόμενο πολύπλοκο ιστορικό, αναφορικά με τα, κατά τις διατάξεις και υπό τους όρους του άρθρου 23 του ν. 1579/1985, μεταβιβασθέντα στον Δήμο Ηρακλείου ακίνητα, τα οποία απετέλεσαν περιουσία, αρχικώς, καταλειφθείσα υπέρ του πρώην Πανανείου Νοσοκομείου Ηρακλείου, εάν:

α. η σχετική περιουσία αποτελεί κεφάλαιο αυτοτελούς διαχείρισης του Δήμου κατά την έννοια του ν.4182/2013 και υπάγεται στην εποπτεία του Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

β.για την οικονομική διαχείριση της περιουσίας αυτής και τον έλεγχο της σύμφωνης με τον κοινωφελή σκοπό της σχετικής διαχείρισης(ενδεικτική αναφορά στην εκμίσθωση ακινήτων, στη σύνταξη ισολογισμού-απολογισμού) εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 58 και 59 του ν.4182/2013.

Στο πιο πάνω ερώτημα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Α΄) γνωμοδότησε, ως εξής:

ΙΣΤΟΡΙΚΟ

1.Με το υπ' αριθ.11728/06.02.1902 δωρητήριο συμβόλαιο του συμβολαιογράφου Ηρακλείου Κρήτης Γ. Παπαδάκη, οι Παναγός Θεοδουλάκης και η σύζυγός του Άννα δώρισαν στον Ιερό Ναό Αγίου Μηνά Ηρακλείου Κρήτης, μία οικοδομή μετά του οικοπέδου και των παραρτημάτων της, κείμενη στο Ηράκλειο Κρήτης για να χρησιμοποιείται πάντοτε ως Νοσοκομείο με τον τίτλο «ΠΑΝΑΝΕΙΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΝ» και για να νοσηλεύονται σε αυτό άποροι ασθενείς, ακόμη δε να είναι αναπαλλοτρίωτη περιουσία του Ιερού Ναού Αγίου Μηνά.Για τον ίδιο σκοπό ο πρώτος από τους δωρητές με το υπ' αριθ. 11945/18.04.1902 συμβόλαιο του ανωτέρω συμβολαιογράφου δώρισε στην ίδια εκκλησία πέντε αστικά και αγροτικά ακίνητα στο Ηράκλειο.Πράγματι, το «ΠΑΝΑΝΕΙΟΝ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΝ» ιδρύθηκε και συντηρήθηκε από τον Ιερό Ναό του Αγίου Μηνά μέχρι το 1939, οπότε λόγω ανεπάρκειας εισοδημάτων από τα δωρηθέντα ακίνητα,μεταβιβάστηκε με τον α.ν. 2011/1939 κατά κυριότητα με τους ίδιους όρους, στο Δήμο Ηρακλείου, ώστε με δαπάνες του να συντηρείται το Νοσοκομείο.

2.Το νοσοκομείο αυτό, στο οποίο εν τω μεταξύ δωρήθηκαν και άλλα ακίνητα από διάφορους δωρητές,λειτουργήσε με την επωνυμία «Πανάνειον Δημοτικόν Νοσοκομείον Ηρακλείου» και κάλυπτε τις νοσηλευτικές ανάγκες της περιοχής μέχρι το 1970,οπότε, λόγω έλλειψης επαρκών πόρων, διακόπηκε η λειτουργία του.Στη συνέχεια, με την με αριθ.5551/1972 απόφαση του Εφετείου Αθηνών κρίθηκε ότι δεν καθίσταται πραγματοποιήσιμη σε όλη αυτής την έκταση η εκφρασθείσα θέληση των ανωτέρω δωρητών να διατηρηθεί εν ενεργεία το Νοσοκομείο, χωρίς να μπορεί να απαλλοτριωθεί ή χρησιμοποιηθεί για άλλο φιλανθρωπικό ίδρυμα η περιουσία και ότι συντρέχει περίπτωση επωφελέστερης διάθεσης της περιουσίας προς άλλο παρεμφερή σκοπό. Κατόπιν τούτου εκδόθηκε η υπ' αριθ. Υ. 100/439/20.3.1973 Κ.Υ.Α των Υπουργών Οικονομικών και Κοινωνικών Υπηρεσιών με την οποία εγκρίθηκε

η συγχώνευση του Πανανείου με το Βενιζέλειο Παγκρήτιο Γενικό Νοσοκομείο, έτσι ώστε να καταστεί δυνατή η εκτέλεση του κοινωφελούς σκοπού που έταξαν οι δωρητές. Με το υπ' αριθ. 161/1973 Ν.Δ/γμα το Πανάνειο Γενικό Νοσοκομείο Ηρακλείου και το Βενιζέλειο Παγκρήτιο Γενικό Νοσοκομείο συγχωνεύτηκαν και σύστησαν Ν.Π.Δ.Δ. με την επωνυμία «Παγκρήτιον Βενιζέλειον και Πανάνειον Γενικών Νοσοκομείων Ηρακλείου». Ο φορέας αυτός υπήχθη στις διατάξεις του ν. 2592/1953 και κατά συνέπεια στην εποπτεία του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

3. Με το άρθρο 23 του Ν. 1579/1985 η ακίνητη περιουσία του τέως Πανανείου Γενικού Νοσοκομείου Ηρακλείου επανήλθε κατά κυριότητα στο Δήμο Ηρακλείου (εκτός από το ακίνητο στο οποίο στεγαζόταν πριν από τη συγχώνευση το τέως Πανάνειο Νοσοκομείο), με την υποχρέωση ο Δήμος Ηρακλείου μέσα σε τρία χρόνια το αργότερο να διαθέσει την περιουσία αυτή για τη σύσταση κοινωφελών ιδρυμάτων. Η ακίνητη περιουσία μεταβιβάστηκε με την υπ' αριθ. 23/23-1-1987(47/τ.Ν.Π.Δ.Δ./18-03-87)κοινή πράξη του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Ηρακλείου και του Διοικητικού Συμβουλίου του Παγκρήτιου Βενιζέλειου και Πανανείου Γενικού Νοσοκομείου Ηρακλείου. Στη συνέχεια με την υπ' αριθ. 500/06-12-1988(Β'181/10-03-1989))κοινή πράξη του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Ηρακλείου και του Διοικητικού Συμβουλίου του Παγκρήτιου Βενιζέλειου και Πανανείου Γενικού Νοσοκομείου Ηρακλείου τα περιλαμβανόμενα σε αυτή πέντε ακίνητα.Συνολικά μεταβιβάστηκαν στο Δήμο Ηρακλείου ογδόντα ένα (81) ακίνητα, για τον ανωτέρω σκοπό, χωρίς να προκύπτει από την περιγραφή εάν τα ακίνητα προέρχονται από δωρεά ή κληρονομιά είτε με όρο είτε χωρίς όρο.

4.Με την υπ' αριθμ.1021540/448/Α0006/5-3-2002 Κ.Υ.Α. των Υπουργών Εσωτερικών,Δημόσιας Διοίκησης & Αποκέντρωσης και Οικονομικών, μεταβιβάστηκαν στο Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας Κρήτης αρμοδιότητες του Υπουργού Οικονομικών, νυν Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, σε θέματα εποπτείας ιδρυμάτων και κληροδοτημάτων, μεταξύ των οποίων του τέως Πανάνειου Δημοτικού Νοσοκομείου Ηρακλείου.Κατόπιν τούτου,διαβιβάστηκαν στον πρώην Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας Κρήτης οι σχετικοί φάκελοι, μεταξύ των οποίων και του τέως Πανάνειου Δημοτικού Νοσοκομείου Ηρακλείου.

5.Με το υπ' αριθ. Δ11 1110485 ΕΞ 2013/3-7-2013 έγγραφο της Διεύθυνσης

Εθνικών Κληροδοτημάτων του Υπουργείου Οικονομικών(ήδη Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών),το οποίο κοινοποιήθηκε στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης,επιστράφηκε στο Υπουργείο Εσωτερικών ανυπόγραφο σχέδιο Προεδρικού Διατάγματος σύστασης Δημοτικού ιδρύματος με την επωνυμία «Πνευματικό Πολιτιστικό - Δημοτικό Ίδρυμα Πανάνειο» και έγιναν επισημάνσεις επί του θέματος της σύστασης του εν λόγω ιδρύματος.Η Δ/ση Κοινωφελών Περιουσιών της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης, με το υπ' αριθ.752/24-7-2013 έγγραφό της, ζήτησε από το Δήμο Ηρακλείου να την ενημερώσει για ποια από τα ακίνητα που περιήλθαν στην κυριότητά του, με τις προαναφερόμενες διατάξεις, προέρχονται από δωρεά ή κληρονομιά και εάν είχαν καταλειφθεί με όρο ή όχι, διαβιβάζοντας σχετικά προς τούτο στοιχεία. Στη συνέχεια με το υπ' αριθ. 261/14-2014 έγγραφό προς το Δήμο Ηρακλείου ζήτησαν επιπλέον να τους γνωρίσει, εάν έχει εισπράξει έσοδα από την εκμετάλλευση των περιουσιακών στοιχείων του τέως Πανάνειου Δημοτικού Νοσοκομείου, καθώς και να συντάξει και να αποστείλει απολογισμούς και ισολογισμούς των εν λόγω κληροδοτημάτων για όλα τα έτη που η διαχείρισή τους γινόταν από το Δήμο.

6.Με το υπ' αριθ. 59192/20-6-2019 έγγραφο, ο Δήμος Ηρακλείου ζήτησε από την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης να τον ενημερώσει σχετικά με το εάν υπάρχει η δυνατότητα μακροχρόνιας εκμίσθωσης τριών (3) ακινήτων του πρώην Πανανείου Νοσοκομείου με τη διαδικασία του άρθρου 42 παρ.4 του ν.4182/2013 και απέστειλε αντίγραφο του υπ' αριθ.132/4-4-2019 εγγράφου του Νομικού του Τμήματος και σχετικά αντίγραφα διαθηκών.

7.Στη συνέχεια η Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης, με το υπ' αριθ. 753/12019 έγγραφο, ζήτησε τις απόψεις της Δ/σης Κοινωφελών Περιουσιών του Υπουργείου Οικονομικών(ήδη Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών) περί των απόψεων του Δήμου Ηρακλείου,όπως διατυπώνονται στο παραπάνω έγγραφο του Νομικού του Τμήματος.Η ανωτέρω Διεύθυνση του Υπουργείου Οικονομικών(ήδη Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών), με το υπ' αριθ. 146634 ΕΞ 2019/20-12-2019 έγγραφο, εξέφρασε τις απόψεις της, οι οποίες είχαν ως εξής: α) για την εκποίηση και την εκμίσθωση ακινήτων που ανήκουν στην ως άνω περιουσία, ο Δήμος οφείλει να εφαρμόζει τις διατάξεις του ν.4182/13 και β) ακόμα και στην περίπτωση που τα ακίνητα που μεταβιβάστηκαν στο Δήμο είχαν διατεθεί είτε με δωρεά είτε με διαθήκη, αλλά

χωρίς ειδικό σκοπό ή όρο στο Πανάνειο Νοσοκομείο και συνεπώς δεν αποτελούσαν κεφάλαια αυτοτελούς διαχείρισης (ΚΑΔ) κατά το χρονικό διάστημα που συμπεριλαμβάνονταν στην περιουσία του Νοσοκομείου, από τη στιγμή που μεταβιβάστηκαν στο Δήμο Ηρακλείου απέκτησαν την ιδιότητα του ΚΑΔ, συνεπώς ο Δήμος οφείλει να συντάσσει και να υποβάλλει κάθε έτος προϋπολογισμό, απολογισμό και ισολογισμό για έκαστο ΚΑΔ του τέως Νοσοκομείου, κατ' εφαρμογή του άρθρου 59 του ν.4182/13 μέχρι την ολοκλήρωση σύστασης κοινωφελών ιδρυμάτων, στα οποία θα περιέλθει η περιουσία των εν λόγω ΚΑΔ.

8. Η Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης, με το υπ' αριθ. 19/14-2-2020 έγγραφό της, υπενθύμισε στο Δήμο Ηρακλείου, να αποστείλει τα στοιχεία που αφορούν στις κοινωφελείς περιουσίες υπέρ του τέως Πανάνειου Δημοτικού Νοσοκομείου και περιήλθαν στην κυριότητά του και να προβεί σε ενέργειες για τη σύσταση κοινωφελών ιδρυμάτων, κατά τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 23 του Ν.1579/85. Σε απάντηση ο Δήμος Ηρακλείου, με το υπ' αριθ. 13038/12-2-2021 έγγραφό του, απέστειλε φάκελο που περιλαμβάνει στοιχεία που αφορούν τις ως άνω κοινωφελείς περιουσίες, στον οποίο περιλαμβάνεται: α) αντίγραφο του Φ.Ε.Κ. υπ' αριθ. 181/τ.Β'/10-3-1989, στο οποίο δημοσιεύθηκε η υπ' αριθ. 500/6-12-1988 κοινή πράξη του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Ηρακλείου και του Δ.Σ. του Παγκρήτιου Βενιζέλειου Γενικού Νοσοκομείου Ηρακλείου, περί μεταβίβασης κατά κυριότητα ακίνητης περιουσίας του τέως Πανάνειου Νοσοκομείου στο Δήμο Ηρακλείου και β) συνοπτικό πίνακα που συντάχθηκε, στον οποίο καταγράφονται 81 ακίνητα του τέως Πανάνειου Νοσοκομείου. Επιπλέον, απέστειλε αντίγραφα των διαθηκών και δωρεών με τις οποίες διατέθηκαν ακίνητα στο τέως Πανάνειο Νοσοκομείο και τα οποία έχουν περιέλθει στην κυριότητά του. Ενημέρωσε δε ότι, στα πλαίσια της εφαρμογής του ν.1579/85, έχει ξεκινήσει ενέργειες, προκειμένου να αποτιμηθούν τα έσοδα και οι δαπάνες που προκύπτουν από τη μέχρι σήμερα εκμετάλλευση των περιουσιακών αυτών στοιχείων.

9. Σε συνέχεια του ανωτέρω εγγράφου του Δήμου Ηρακλείου, η Δ/ση Κοινωφελών Περιουσιών της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης, στο έγγραφό της με αριθ. πρωτ. 242/1-3-2021, επισημαίνει τα κάτωθι: *«-όπως προκύπτει από τα στοιχεία του πίνακα που συνοδεύει το παραπάνω έγγραφο του Δήμου Ηρακλείου, τα ακίνητα που μεταβιβάστηκαν κατά*

κυριότητα σε αυτόν, κατά τα προαναφερόμενα, προέρχονται: α) από διαθήκες ή δωρεές υπέρ του τέως Πανάνειου Νοσοκομείου για την επιδίωξη ειδικότερου σκοπού που σχετιζόταν με τη λειτουργία του, β) από όμοιες πράξεις χωρίς όρο ή σκοπό και γ) χωρίς σαφή προσδιορισμό του τρόπου με τον οποίο περιήλθαν στην περιουσία του τέως Νοσοκομείου, -οι περιουσίες που κατελήφθησαν με διαθήκη ή δωρεά υπέρ του τέως Νοσοκομείου για την επιδίωξη ειδικότερου σκοπού, που σχετιζόταν με τη λειτουργία του, συνιστούσαν, για το εν λόγω νομικό πρόσωπο, κεφάλαια αυτοτελούς διαχείρισης, κατά τα οριζόμενα στην παρ.1 του άρθρου 96 του α.ν. 2039/39 (Α' 455), που ίσχυε κατά το χρόνο διάθεσής τους και υπάγονταν στην εποπτεία του Υπουργείου Οικονομικών, σύμφωνα με την παρ.1 του άρθρου 97 του εν λόγω νόμου, ως υποτελή ιδρύματα εξομοιωμένα με τα αυτοτελή (σχετική γνωμοδότηση του Ν.Σ.Κ. υπ' αριθ. 190/1993), - οι περιουσίες που κατελήφθησαν υπέρ του τέως Πανάνειου Νοσοκομείου χωρίς όρο ή σκοπό, υπάγονταν στην εποπτεία του Υπουργείου Οικονομικών μέχρι την εκκαθάριση και την παράδοσή τους στο εν λόγω νομικό πρόσωπο, σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο της παρ.1 του άρθρου 97 του Α.Ν.2039/ 1939. -με τις διατάξεις του άρθρου 23 του ν.1579/85, μεταβιβάστηκαν κατά κυριότητα στο Δήμο Ηρακλείου, ακίνητα με την υποχρέωσή του να συστήσει εντός τριών ετών κοινωφελή ιδρύματα με τη διάθεσή τους, χωρίς όμως να καθορίσει ειδικότερα τον τρόπο διοίκησης και διαχείρισής τους μέχρι την εκπλήρωση της εν λόγω υποχρέωσης,

-έχει παρέλθει το ανωτέρω χρονικό διάστημα χωρίς να έχουν συσταθεί τα κοινωφελή ιδρύματα στα οποία θα διατεθεί η εν λόγω περιουσία και των οποίων οι οργανικές διατάξεις θα καθορίσουν τον τρόπο διοίκησης και διαχείρισής τους, καθώς και την ασκούμενη εποπτεία τους και το εύρος αυτής,

- ο Δήμος Ηρακλείου έχει μέχρι σήμερα προβεί στη διαχείριση της παραπάνω περιουσίας (εκμίσθωση, εκποίηση, παραχώρηση κλπ.), όπως προκύπτει από σχετικές σημειώσεις στον πίνακα που συνοδεύει το υπ' αριθμ.13038/12-2-2021 έγγραφό του, χωρίς να τηρήσει σχετικές διαδικασίες του ισχύοντος Κώδικα Κοινωφελών Περιουσιών (ν.4182/13) ή του προ ισχύοντος α.ν. 2039/39.

- στο τέως Πανάνειο Δημοτικό Νοσοκομείο είχαν διατεθεί ακίνητα με διαθήκες και δωρεές εν ζωή, στις οποίες περιλαμβάνονται και κάποιες με τις οποίες

προσδιορίστηκαν ειδικότεροι σκοποί, χωρίς να καθορίζουν ιδιαίτερο τρόπο διοίκησης. Στο Δήμο Ηρακλείου μεταβιβάστηκαν ακίνητα του τέως Πανάνειου Νοσοκομείου, στα οποία περιλαμβάνονται και οι ως άνω κοινωφελείς περιουσίες του τέως Νοσοκομείου. Στις περιπτώσεις που οι ως άνω διαθέτες όρισαν την επιδίωξη ειδικότερου σκοπού, αυτός σχετίζονταν με τη λειτουργία του τέως Νοσοκομείου π.χ. διατέθηκαν ακίνητα προκειμένου τα έσοδά τους να χρησιμοποιούνται για τη συντήρηση του Νοσοκομείου κλπ. και αφού το Νοσοκομείο δεν λειτουργεί συμπεραίνουμε ότι οι σχετικοί σκοποί δεν εκπληρώνονται από το Δήμο Ηρακλείου,

- μέχρι σήμερα δεν έχει εκδοθεί δικαστική απόφαση για τον καθορισμό του τρόπου επωφελέστερης αξιοποίησης των ως άνω κοινωφελών περιουσιών, παρά και τη σχετική πρόταση του Υπουργείου Εσωτερικών που διατυπώθηκε, μεταξύ άλλων, στο αριθ.οικ.29409/11-2-2014 έγγραφό του».

10. Η Διεύθυνση Κοινωφελών Περιουσιών της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης, με τα υπ' αριθ. 242/1-3-2021 και 539/7-4-2021 έγγραφα υπέβαλε προς το Δικαστικό Γραφείο Ηρακλείου ερώτημα σχετικά με το εάν η περιουσία του τέως Πανάνειου Νοσοκομείου Ηρακλείου υπάγεται στην εποπτεία της ανωτέρω Υπηρεσίας και εάν μέχρι την σύσταση των κοινωφελών ιδρυμάτων θα εφαρμόζει τις διατάξεις των άρθρων 58 και 59 του ν.4182/2013.Το Δικαστικό Γραφείο Ηρακλείου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, με το υπ' αριθ. 316-1565/100013.10/24-5-2021 έγγραφό του, απάντησε ότι κατ' εφαρμογή των διατάξεων της παρ. 4 του άρθρου 6 του ν. 3086/2002, επιλαμβάνεται επί ερωτημάτων τοπικού και μόνο ενδιαφέροντος και ότι πρέπει να διαβιβασθούν τα ερωτήματα στην αρμόδια Δ/νση του Υπουργείου Οικονομικών(ήδη Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών), προκειμένου αυτά να υποβληθούν στο αρμόδιο Γραφείο Νομικού Συμβουλίου.

11. Κατόπιν των ανωτέρω, η ερωτώσα Υπηρεσία υπέβαλε το υπό κρίση ερώτημα που υπογράφεται από τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών.

Νομικό Πλαίσιο

12. Στο άρθρο 109 του ισχύοντος Συντάγματος προβλέπονται τα εξής: «1.Δεν επιτρέπεται η μεταβολή του περιεχομένου ή των όρων διαθήκης, κωδικέλλου ή δωρεάς, ως προς τις διατάξεις τους υπέρ του Δημοσίου ή υπέρ κοινωφελούς σκοπού.

2. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η επωφελέστερη αξιοποίηση ή διάθεση, για τον ίδιο ή άλλο κοινωφελή σκοπό, εκείνου που καταλείφθηκε ή δωρίσθηκε, στην περιοχή που καθόρισε ο δωρητής ή ο διαθέτης ή στην ευρύτερή της περιφέρεια, όταν βεβαιωθεί με δικαστική απόφαση ότι η θέληση του διαθέτη ή του δωρητή δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί, για οποιονδήποτε λόγο, καθόλου ή κατά το μεγαλύτερο μέρος του περιεχομένου της, καθώς και αν μπορεί να ικανοποιηθεί πληρέστερα με τη μεταβολή της εκμετάλλευσης, όπως νόμος ορίζει».

13. Στο άρθρο 6 του ν. 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Διοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης» (Α`87), στην αρχική του μορφή, ορίζονταν τα εξής:

«Σύσταση

1. Συνιστώνται ως ενιαίες αποκεντρωμένες μονάδες διοίκησης του κράτους οι εξής Αποκεντρωμένες Διοικήσεις:.....

vi. Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης, η οποία εκτείνεται στα όρια της περιφέρειας Κρήτης με έδρα το Ηράκλειο.

2. Σε κάθε Αποκεντρωμένη Διοίκηση προϊστάται Γενικός Γραμματέας. Για τα θέματα που αναφέρονται στην υπηρεσιακή του κατάσταση και τα καθήκοντά του εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις του ν. 2503/1997 (ΦΕΚ107 Α`)

14. Στην παρ. 1 του άρθρου 28 του ν. 4325/2015 «Εκδημοκρατισμός της Διοίκησης- Καταπολέμηση Γραφειοκρατίας και Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση. Αποκατάσταση αδικιών και άλλες διατάξεις» (Α`47), στην αρχική μορφή του, ορίζονται τα εξής:

«1. Καταργείται η διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 6 του Ν.3852/2010 (Α` 87). Σε κάθε Αποκεντρωμένη Διοίκηση συνιστάται θέση προϊσταμένου, που φέρει τον τίτλο «Συντονιστής Αποκεντρωμένης Διοίκησης»..

Όπου στην κείμενη νομοθεσία αναφέρεται Γενικός Γραμματέας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης ή Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας νοείται, από το διορισμό του, ο Συντονιστής Αποκεντρωμένης Διοίκησης».

15. Στα άρθρα 63 και 64 (παρ.4) του ν.4954/2022«Συμπληρωματικά μέτρα για την εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/788 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών και του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2019/1799 της Επιτροπής για τη θέσπιση τεχνικών προδιαγραφών για τα επιμέρους επιγραμμικά συστήματα

συγκέντρωσης - Διατάξεις σχετικές με την εκλογική διαδικασία και τον έλεγχο εσόδων και δαπανών κομμάτων, συνασπισμών και υποψηφίων βουλευτών και αιρετών - Λοιπές επείγουσες διατάξεις.» (Α136),ορίζονται, πλην άλλων, τα εξής:

«Άρθρο 63

Γραμματέας Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Προσθήκη άρθρου 6Α στον ν.3852/2010

Μετά από το άρθρο 6 του ν. 3852/2010 (Α "87) προστίθεται νέο άρθρο 6Α, ως εξής:

Άρθρο 6Α

Γραμματέας Αποκεντρωμένης Διοίκησης

1. Σε κάθε Αποκεντρωμένη Διοίκηση προϊστάται Γραμματέας...».

«Άρθρο 64

« 1...2...3.....

4. Όπου στη νομοθεσία αναφέρεται ο Συντονιστής Αποκεντρωμένης Διοίκησης των άρθρων 28 και 28Α του ν.4325/2015, νοείται εφεξής ο Γραμματέας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, εκτός από τις περιπτώσεις που ο Συντονιστής Αποκεντρωμένης Διοίκησης αναφέρεται ως προϊστάμενος των οριζόντιων υποστηρικτικών υπηρεσιών της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, όπως ορίζονται στη περ. β' της παρ.2 του άρθρου 35 του ν.4622/2019».

16. Στα άρθρα 2 (παρ.3 και 5),5,96 και 97 του α.ν 2039/1939 «Περί τροποποίησης, συμπλήρωσης και κωδικοποίησης των Νόμων περί εκκαθάρισης και διοικήσεως των εις το Κράτος και υπέρ κοινωφελών σκοπών καταλειπομένων κληρονομιών, κληροδοσιών και δωρεών»(Α'455),όπως ίσχυαν πριν την κατάργησή τους με την παρ.8 του άρθρου 82 του ν.4182/2013, προβλέπονταν, πλην άλλων, τα εξής:

«Άρθρο 2.

1..... 2.

3. Και εις άς περιπτώσεις δωρηταί η διαθέται διά των συστατικών αυτών πράξεων απαγορεύουσι την υπό του Κράτους άσκησιν ελέγχου επί της εν γένει διαχειρίσεως και διοικήσεως των συνιστωμένων υπό τούτων ιδρυμάτων, υφίσταται πάντως το δικαίωμα του Κράτους όπως ενεργή έλεγχον των ιδρυμάτων τούτων κατά τας κειμένας διατάξεις.4...

5. Το Υπουργείον των Οικονομικών μεριμνά διά την εκκαθάρισιν των εις το Κράτος καταλειπομένων κληρονομιών, κληροδοσιών και δωρεών και την κατά τάς διατάξεις του παρόντος Νόμου εκτέλεσιν του δι' όν καταλείπονται αύται σκοπού οσάκις ορίζεται τοιούτος. Το αυτό Υπουργείον ασκεί την εποπτείαν και τον έλεγχον επί της εκκαθαρίσεως και διαχειρίσεως των υπέρ κοινωφελών εν γένει σκοπών καταλειπομένων περιουσιών, κατά τάς διατάξεις του παρόντος Νόμου και των συστατικών πράξεων'.

«Άρθρο 5.

Πάσα τυχόν εγειρομένη αμφιβολία η αμφισβήτησις περί την ερμηνείαν διαθήκης η συστατικής εν γένει πράξεως ως προς την εφαρμογήν του παρόντος Νόμου λύεται υπό του Εφετείου Αθηνών κατά την επ'αναφορά διαδικασίαν, αιτήσει του Υπουργού των Οικονομικών, των εκπροσώπων της περιουσίας ή του ιδρύματος ως και παντός έχοντος έννομον συμφέρον, κλητευομένου εν πάση περιπτώσει του Υπουργού των Οικονομικών και του υπάρχοντος ετέρου διαδίκου».

«Άρθρο 96

1. Περιουσία διατιθεμένη κατά τα εν τω ανωτέρω άρθρω προς εκπλήρωσιν ειδικού κοινωφελούς σκοπού, η εκτέλεσις του οποίου ανατίθεται διά της συστατικής πράξεως εις υφιστάμενα ιδρύματα, σωματεία, πάσης φύσεως οργανισμούς τοπικής αυτοδιοικήσεως, νομικά πρόσωπα κλπ., άνευ ειδικότερου καθορισμού τρόπου διοικήσεως, αποτελεί κεφάλαιον αυτοτελούς διαχειρίσεως, διακεκριμένης της λοιπής περιουσίας αυτών.

Διά Β.Δ/των εκδιδομένων προτάσει του Υπουργού των Οικονομικών και του ως εκ του σκοπού αρμοδίου Υπουργού δύνανται να ορίζονται αι λεπτομέρειαι του τρόπου εκτελέσεως των σκοπών των περιών η παρούσα παράγραφος περιουσιών.

2.Κληρονομίαι, κληροδοσίαι και δωρεαί προς τα εν τη προηγουμένη παραγράφω αναφερόμενα ιδρύματα κλπ. χωρίς να προσδιορίζηται ειδικώτερον ή να συνάγηται επαρκώς εκ της συστατικής πράξεως ο επιδιωκόμενος σκοπός, θεωρούνται ως καταλειφθείσαι προς εξυπηρέτησιν του σκοπού, ον επιδιώκει κατά τον προορισμόν του το ίδρυμα κλπ. Τα ιδρύματα κλπ. υποχρεούνται να αναφέρωσιν εις το Υπουργείον Οικονομικών πάσαν είσπραξιν κληρονομιών, κληροδοσιών και δωρεών υπό οιονδήποτε τύπον η και αγράφως εάν συνέστησαν αι τελευταίαι αύται».

«Άρθρο 97

1. Περιουσίαι περί των άρθρ.95 και 96 του παρόντος εκκαθαρίζονται κατά τα άρθρ.63 και επόμενα του παρόντος και υπάγονται εις την εποπτείαν του Υπουργείου των Οικονομικών. Εις την περίπτωσιν της παρ.2 του άρθρ.96 η εποπτεία του Υπουργείου των Οικονομικών ασκείται μέχρι εκκαθάρισεως της περιουσίας και παραδόσεως αυτής εις το ίδρυμα. Εάν η εκτέλεσις του κοινωφελούς σκοπού ανατίθεται εις Δήμους, Κοινότητας ή Συνδέσμους Κοινοτήτων η κατά τον παρόντα Νόμον εποπτεία του Υπουργείου Οικονομικών επί της εκτελέσεως του σκοπού ασκείται από κοινού μετά του Υπουργείου Εσωτερικών ή του Υπουργείου Διοικήσεως Πρωτευούσης ως κατά σκοπόν αρμοδίων».

17.Στα άρθρα 2 και 3 του ν. 455 /1976 «Περί επωφελεστέρας αξιοποιήσεως ή διαθέσεως των υπέρ κοινωφελούς σκοπού καταλειφθέντων ή δωρηθέντων περιουσιακών στοιχείων,κατά το άρθρον 109 παρ. 2 του Συντάγματος» (Α'277), όπως ίσχυαν πριν την κατάργησή τους με την παρ.8 του άρθρου 82 του ν.4182/2013,προβλέπονταν τα εξής:

«Άρθρο 2

Οσάκις η θέλησις του διαθέτου ή δωρητού, ως προς τον υπ' αυτού ταχθέντα κοινωφελή σκοπόν, δεν δύναται να πραγματοποιηθή εξ οιουδήποτε λόγου καθ' ολοκληρίαν ή κατά το μείζον του περιεχομένου ταύτης,επιτρέπεται η διάθεσις του καταλειφθέντος ή δωρηθέντος προς τον αυτόν ή άλλον κοινωφελή σκοπόν εις την υπό του διαθέτου ή δωρητού καθοριζομένην περιοχόν εις την ευρύτεραν ταύτης περιφέρειαν».

«Άρθρον 3.

Το κατά το άρθρον 825 Κώδικος Πολιτικής Δικονομίας δικαστήριον, κατά την διαδικασίαν της εκουσίας δικαιοδοσίας, είναι αποκλειστικώς αρμόδιον, να βεβαιώσκει, κατά, το άρθρον 109 παρ. 2 του Συντάγματος,ότι θέλησις του διαθέτου ή του δωρητού δεν δύναται να πραγματοποιηθή, εξ οιουδήποτε λόγου, καθ' ολοκληρίαν ή κατά το μείζον του περιεχομένου ταύτης, ως και αν δύναται να ικανοποιηθή πληρέστερον δια της μεταβολής της εκμεταλλεύσεως».

18.Στα άρθρα 1, 2, 10 (παρ. 1, 2 και 3), 31 (παρ. 1, 2, 3, 4 και 6), 50 (παρ. 1, 2 και 3), 53, 58 (παρ. 1), 59 (παρ. 1, 2, 3, 4, 6, 7 και 8), 67 (παρ. 1), 69 (παρ. 1 και 2), 71 (παρ. 2 και 4), 73 και 82 (παρ. 1, 8 και 9) του ν.4182/2013

«Κώδικας κοινωφελών περιουσιών, σχολαζουσών κληρονομιών και λοιπές διατάξεις»(Α΄185),όπως ισχύει σήμερα, ορίζονται τα εξής:

«Άρθρο 1

Ορισμοί

Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος κώδικα νοούνται ως:

1. «Κοινωφελής περιουσία»:το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων που διατίθενται με κληρονομιά, κληροδοσία ή δωρεά υπέρ του Δημοσίου ή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου ή για κοινωφελή σκοπό. Ως «κοινωφελής περιουσία» νοείται επίσης και το νομικό πρόσωπο που τα διαχειρίζεται και εκπροσωπεί, εφόσον υπάρχει.

Οι όροι «κοινωφελής περιουσία», «περιουσία» και «εθνικό κληροδότημα» ταυτίζονται.

2. «Συστατική πράξη»: η διαθήκη ή η πράξη δωρεάς, με την οποία καταλείπεται νόμιμα περιουσία κατά την έννοια του προηγούμενου εδαφίου.

3. «Κοινωφελής σκοπός»:κάθε εθνικός, θρησκευτικός, φιλανθρωπικός, εκπαιδευτικός, πολιτιστικός και γενικά επωφελής για την κοινωνία, εν όλω ή εν μέρει, σκοπός.

4. «Αρμόδια αρχή»: είναι ο Υπουργός Οικονομικών και ο Γενικός Γραμματέας της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2, οι οποίοι ασκούν τις σχετικές αρμοδιότητες δια των οικείων Διευθύνσεων».

«Άρθρο 2

Υποχρεώσεις Δημοσίου - Αρμοδιότητες

1. Το Δημόσιο έχει την υποχρέωση να διασφαλίζει την πιστή και επακριβή εκτέλεση της βούλησης των διαθετών και δωρητών.

2. Οι διατάξεις του παρόντος κώδικα εφαρμόζονται συμπληρωματικά, εφόσον τα σχετικά θέματα δεν ρυθμίζονται καθόλου ή ρυθμίζονται ελλιπώς στη συστατική πράξη. Οι κανόνες δημόσιας τάξης του κώδικα υπερισχύουν σε κάθε περίπτωση.

3. Αρμοδιότητα του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης υφίσταται, με την επιφύλαξη της παραγράφου 4 και τυχόν ειδικών διατάξεων, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) Όταν ο σκοπός της περιουσίας εκπληρώνεται κατά κύριο λόγο μέσα στα όρια μιας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ανεξαρτήτως του τόπου όπου βρίσκεται η περιουσία. Τυχόν επικουρικοί σκοποί δεν επηρεάζουν την αρμοδιότητα.

β) Όταν δεν μπορεί να τύχει εφαρμογής η προηγούμενη περίπτωση και η περιουσία βρίσκεται κατά το μεγαλύτερο μέρος της μέσα στα όρια μιας Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

γ) Όταν πρόκειται για σχολάζουσα κληρονομία της οποίας τα ακίνητα περιλαμβάνονται στα όρια μιας και μόνης Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

4. Στις υπόλοιπες περιπτώσεις αρμόδιος είναι ο Υπουργός Οικονομικών. Αρμοδιότητα του Υπουργού Οικονομικών υφίσταται επίσης, κατ' εξαίρεση:

α) Για την εποπτεία εκκαθάρισης και διαχείρισης περιουσιών που καταλείπονται στο Δημόσιο.β...γ...

δ) Για περιουσίες του Κεφαλαίου Ε` του παρόντος κώδικα που υπάγονται στην άμεση διαχείριση του Υπουργείου Οικονομικών.

ε) Για την εποπτεία περιουσιών των οποίων η αξία εκτιμάται, μετά την προηγηθείσα εκκαθάριση, ως ανώτερη του ποσού των δέκα εκατομμυρίων (10.000.000) ευρώ ή των οποίων οι σκοποί εκτελούνται σε όλη την επικράτεια. Για την υπαγωγή των περιουσιών της περίπτωσης αυτής στην αρμοδιότητα του Υπουργού Οικονομικών, απαιτείται η έκδοση από αυτόν ειδικής προς τούτο υπουργικής απόφασης.

5. Αν υπάρχουν αμφιβολίες μεταξύ των υπηρεσιών του Υπουργείου Οικονομικών και των υπηρεσιών της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης για την ύπαρξη και το εύρος των αρμοδιοτήτων αυτών αποφαίνονται επ' αυτών, με κοινή απόφαση, οι Υπουργοί Οικονομικών και Εσωτερικών, μετά από γνωμοδότηση του Κεντρικού Συμβουλίου Κοινωνικών Περιουσιών του άρθρου 6».

«Άρθρο 10

Ερμηνεία συστατικών πράξεων - Μεταβολή σκοπού

1. Περιουσίες που καταλείπονται υπέρ κοινωνικών σκοπών αξιοποιούνται κατά τον τρόπο που όρισε ο διαθέτης ή δωρητής. Απαγορεύεται η μεταβολή τόσο των παραπάνω κοινωνικών σκοπών όσο και του τρόπου και των όρων διαχείρισης της περιουσίας, καθώς και των ορισμών για τον τρόπο διοίκησης της...

2. Αν υπάρχει αμφιβολία περί του περιεχομένου της βούλησης του διαθέτη ή δωρητή ή αμφισβήτηση επ' αυτού, αυτή επιλύεται από το αρμόδιο κατ' άρθρο 825 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας δικαστήριο.

3. Το κατά την προηγούμενη παράγραφο δικαστήριο αποφαινεται επίσης, κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, επί του εάν η βούληση του διαθέτη ή δωρητή δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί, για οποιονδήποτε λόγο, καθόλου ή κατά το μεγαλύτερο μέρος της, και καθορίζει τον τρόπο της επωφελέστερης ή ασφαλέστερης αξιοποίησης της περιουσίας, καθώς και το σκοπό και την περιοχή για την οποία πρέπει αυτή να διατεθεί.»

«Άρθρο 31

Λήξη έργου - Λογοδοσία

1. Το λειτούργημα του εκκαθαριστή της περιουσίας παύει με την έγκριση της οριστικής λογοδοσίας επί του έργου του. Η λογοδοσία περιλαμβάνει πλήρη έκθεση της γενόμενης εκκαθάρισης και διοίκησης της περιουσίας και τα στοιχεία αυτής.

2. Υποχρέωση μερικής λογοδοσίας για τα πεπραγμένα τους έχουν οι εκκαθαριστές και κάθε τέλος ημερολογιακού έτους. Ο Υπουργός Οικονομικών μπορεί να ζητεί και μερική λογοδοσία ή πληροφορίες οποτεδήποτε κατά τη διάρκεια της εκκαθάρισης. Επί της μερικής λογοδοσίας διενεργείται δειγματοληπτικός έλεγχος από την Οικονομική Επιθεώρηση, μετά από αίτημα του Υπουργού Οικονομικών. Η λογοδοσία του εκκαθαριστή, τελική ή μερική, κοινοποιείται και στους συγκληρονόμους του Δημοσίου.

3. Ο Υπουργός Οικονομικών διαβιβάζει την υποβληθείσα τελική λογοδοσία σε ελεγκτικό γραφείο του άρθρου 21, προς έλεγχο και επαλήθευση των στοιχείων της. Αν το πόρισμα του ως άνω ελέγχου και επαληθεύσεως είναι θετικό προβαίνει στην έγκριση της λογοδοσίας. Αν το πόρισμα επισημαίνει ατασθαλίες στη διαχείριση ή παράβαση του νόμου το διαβιβάζει στην Οικονομική Επιθεώρηση για τη διενέργεια εξ υπαρχής ελέγχου και προς καταλογισμό. Η Οικονομική Επιθεώρηση μπορεί σε κάθε περίπτωση να προβαίνει στον εξ υπαρχής έλεγχο της διαχείρισης περιουσιών που ελέγχθηκαν από ελεγκτικά γραφεία.

4. Αν από τον έλεγχο διαπιστωθούν ελλείμματα, υπό την έννοια των άρθρων 40 επ. του ν. 2362/1995 (Α' 247), εφαρμόζονται οι διατάξεις για τους δημόσιους υπόλογους. Κάθε ζημιά που προκλήθηκε από τη διαχείριση και διάθεση της περιουσίας κατά παράβαση των όρων της συστατικής πράξης και των διατάξεων του παρόντος Κώδικα, καταλογίζεται εντόκως, αν συντρέχει δόλος ή βαριά αμέλεια, με αιτιολογημένη απόφαση της αρμόδιας αρχής.

5.6. Αν ο εκκαθαριστής προσκληθεί να λογοδοτήσει και αρνείται, εξακριβώνεται με έλεγχο ή με κάθε άλλο πρόσφορο τρόπο αν υπάρχουν ελλείμματα ή ζημιά και ακολουθεί καταλογισμός.

«Άρθρο 50

Σύσταση κοινωφελούς ιδρύματος

1. Περιουσία, η οποία διατίθεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 1 του παρόντος αποτελεί ίδρυμα που διοικείται σύμφωνα με όσα προβλέπονται στη συστατική πράξη, όταν η εκτέλεση του κοινωφελούς σκοπού ανατίθεται σε φυσικά πρόσωπα ή σε νομικά πρόσωπα που συνιστώνται με αυτήν. Ομοίως αποτελεί αυτοτελές ίδρυμα η διάθεση περιουσίας σε υφιστάμενα νομικά πρόσωπα για κοινωφελείς σκοπούς, όταν ορίζεται ιδιαίτερος τρόπος διοίκησης της.

2. Περιουσία, η οποία καταλείπεται σε υφιστάμενα ιδρύματα, σωματεία, οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και λοιπά νομικά πρόσωπα, με επιδιωκόμενο σκοπό που προσδιορίζεται επαρκώς και είναι διαφορετικός από αυτόν που επιδιώκει το υφιστάμενο νομικό πρόσωπο, χωρίς να καθορίζεται ιδιαίτερος τρόπος διοίκησης, αποτελεί ομάδα περιουσίας διακεκριμένη από την περιουσία του νομικού προσώπου ως κεφάλαιο αυτοτελούς διαχείρισης.

3. Αν δεν προσδιορίζεται ειδικότερα ή δεν συνάγεται επαρκώς από τη συστατική πράξη ο επιδιωκόμενος σκοπός, θεωρείται ότι η περιουσία έχει καταλειφθεί για την εξυπηρέτηση του σκοπού, που επιδιώκει κατά τον προορισμό του το νομικό πρόσωπο και εντάσσεται στην υπόλοιπη περιουσία του. Αν ο σκοπός είναι όμοιος, ο δε οριζόμενος ιδιαίτερος τρόπος διοίκησης διαφέρει μόνο σε επουσιώδη σημεία από τον τρόπο διοίκησης του υφιστάμενου νομικού προσώπου που προσδιορίζεται από το καταστατικό ή τον οργανισμό του, τότε εφαρμόζεται το προηγούμενο εδάφιο, ο δε κατά τα ανωτέρω ιδιαίτερος τρόπος διοίκησης τηρείται κατά το δυνατόν. Αν προκύψει διαφωνία για τον τρόπο εφαρμογής των διατάξεων της παραγράφου αυτής αποφασίζει η αρμόδια αρχή μετά από γνώμη του Συμβουλίου, είτε αυτεπάγγελα είτε μετά από αίτηση οποιουδήποτε ενδιαφερόμενου.

«Άρθρο 53

Εποπτεία

1. Περιουσίες του άρθρου 50 εκκαθαρίζονται κατά τα οριζόμενα στα άρθρα 41 και 42 του παρόντος και υπάγονται στην εποπτεία της αρμόδιας αρχής. Με τον

οργανισμό μπορεί να καθορίζεται το εύρος της εποπτείας της αρμόδιας αρχής, λαμβάνεται δε υπόψη η προέλευση της περιουσίας.

2. Κοινωνική ιδρύματα που εξαιρούνται με ειδικές διατάξεις της εποπτείας της αρμόδιας αρχής του παρόντος κώδικα, υπέχουν σε κάθε περίπτωση υποχρέωση υποβολής προς έλεγχο του προϋπολογισμού και απολογισμού τους, κατά τις διατάξεις του άρθρου 59».

«Άρθρο 58

Διαχειριστικές πράξεις

1. Για την εκποίηση κινητών και ακινήτων και για την εκμίσθωση ακινήτων των ιδρυμάτων εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις των παραγράφων 1, 2, 3 και 4 του άρθρου 42 του παρόντος Κώδικα».

«Άρθρο 59

Προϋπολογισμοί ιδρυμάτων

1. Τα ιδρύματα υποβάλλουν κάθε έτος στην αρμόδια αρχή προϋπολογισμό, απολογισμό και ισολογισμό. Συντάσσουν επίσης ανά διετία σχέδια διαχείρισης και αξιοποίησης της περιουσίας.

2. Ο προϋπολογισμός και ο απολογισμός των εσόδων και εξόδων των ιδρυμάτων, καθώς και ο ισολογισμός τους συντάσσονται με βάση τις ρυθμίσεις του π.δ. της παρ. 2 του άρθρου 73. Αν εκτελούνται περισσότεροι σκοποί, εμφανίζονται στον προϋπολογισμό σε ιδιαίτερα κεφάλαια. Μαζί με τον απολογισμό καταρτίζεται και υποβάλλεται γενικός ισολογισμός της περιουσίας του ιδρύματος, στον οποίο περιλαμβάνεται η γενική κατάσταση του ενεργητικού και παθητικού κατά τη λήξη του οικονομικού έτους και όλες οι μεταβολές στα περιουσιακά στοιχεία του ιδρύματος κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους, που αναγράφονται σε ιδιαίτερες απολογιστικές καταστάσεις. Ο προϋπολογισμός, ισολογισμός και απολογισμός αναρτώνται στο διαδικτυακό τόπο του ιδρύματος, εφόσον υπάρχει, και δημοσιεύονται στον διαδικτυακό τόπο του Μητρώου Κοινωνικών Περιουσιών με την καταχώρισή τους στο Μητρώο. Η παράλειψη ανάρτησης στο διαδίκτυο αποτελεί παράβαση υποχρέωσης, η οποία τιμωρείται σύμφωνα με την παρ. 2α του άρθρου 71.

3. Η οικονομική διαχείριση των ιδρυμάτων είναι ετήσια και συμπίπτει με το ημερολογιακό έτος. Για ορισμένες κατηγορίες ιδρυμάτων μπορεί με απόφαση της αρμόδιας αρχής να ορίζεται διαφορετική διαχειριστική περίοδος, αν υπάρχουν ειδικοί λόγοι.

Ο προϋπολογισμός των εσόδων και εξόδων υποβάλλεται τρεις (3) μήνες πριν από την έναρξη του οικονομικού έτους, ο δε απολογισμός μαζί με τον ισολογισμό μέσα σε τέσσερις (4) μήνες από τη λήξη του. Αν διαπιστώνεται αδικαιολόγητη καθυστέρηση ή άρνηση υποβολής των ετήσιων προϋπολογισμών και απολογισμών, η αρμόδια αρχή εκδίδει άμεσα και κοινοποιεί ειδοποίηση στα πιστωτικά ιδρύματα, στα οποία υπάρχουν καταθέσεις των ιδρυμάτων, τα οποία υποχρεούνται να αρνούνται την απόδοση των καταθέσεων, όπως και την εκτέλεση εντολής πληρωμής σε βάρος των καταθέσεων αυτών, ευθύνονται δε έναντι του ιδρύματος για κάθε ζημιά, που υπέστη από την παράλειψη τους. Την αγωγή στην περίπτωση αυτή μπορεί να εγείρει και το Δημόσιο.

4. Οι προϋπολογισμοί και απολογισμοί εγκρίνονται με πράξη της αρμόδιας αρχής. Με την πράξη έγκρισης επιτρέπεται η τροποποίηση των ποσών των εσόδων και εξόδων που αναγράφονται στον προϋπολογισμό ή η εγγραφή νέων εσόδων και εξόδων για λόγους νομιμότητας ή συμφωνίας με τους ορισμούς ή το σκοπό της συστατικής πράξης ή αν οι δαπάνες κρίνονται υπερβολικές σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό και τα διατιθέμενα για την εκπλήρωση του ποσά, οπότε τα τελευταία περικόπτονται στο εύλογο μέτρο. Μέχρι την έγκριση, η διοίκηση των εσόδων και εξόδων του ιδρύματος ενεργείται με βάση τον προϋπολογισμό, που εγκρίθηκε το προηγούμενο έτος. Αν ο προϋπολογισμός δεν εγκριθεί εντός τεσσάρων (4) μηνών από την υποβολή του και η διοίκηση των εσόδων και εξόδων δεν μπορεί να ενεργηθεί σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, τεκμαίρεται η έγκριση του νέου προϋπολογισμού από την αρμόδια αρχή...5...

6.Στις περιουσίες του παρόντος κεφαλαίου διενεργείται κάθε τέσσερα (4) χρόνια έλεγχος της διαχείρισης από ελεγκτικά γραφεία του άρθρου 21. Για την υποβολή έκθεσης, τον εξ' υπαρχής έλεγχο από την Οικονομική Επιθεώρηση και τον καταλογισμό εφαρμόζονται οι διατάξεις των παραγράφων 3 έως 6 του άρθρου 31. Η αρμόδια αρχή μπορεί να ζητεί τη διενέργεια δειγματοληπτικού ελέγχου από την Οικονομική Επιθεώρηση οποτεδήποτε.

Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών μπορεί να περιορίζεται η διενέργεια διαχειριστικού ελέγχου από ελεγκτικά γραφεία σε περιουσίες με ετήσια έσοδα μεγαλύτερα από πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ ή με ενεργητικό μεγαλύτερο από δύο εκατομμύρια (2.000.000) ευρώ.

7. Οι διατάξεις του παρόντος και του επομένου άρθρου εφαρμόζονται και επί των περιουσιών της παραγράφου 2 του άρθρου 50. Για κάθε κεφάλαιο αυτοτελούς διαχείρισης υποβάλλεται ιδιαίτερος προϋπολογισμός, απολογισμός και ισολογισμός.

8. Τα πορίσματα των ελέγχων που διενεργούνται σύμφωνα με τις παραγράφους 6 και 7 υποβάλλονται στην Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής».

«Άρθρο 67

Διαχείριση καταθέσεων

1. Κληρονόμοι, κληροδόχοι, εκτελεστές διαθηκών, διαχειριστές, εκκαθαριστές και διοικητές ιδρυμάτων και κηδεμόνες σχολαζουσών κληρονομιών καταθέτουν σε έναν ή και περισσότερους έντοκους λογαριασμούς όψεως, ταμειυτηρίου ή προθεσμιακούς χρηματικά ποσά που προέρχονται από περιουσίες του παρόντος Κώδικα και ενημερώνουν άμεσα την αρμόδια αρχή για τα στοιχεία των λογαριασμών, με αιτιολόγηση του αριθμού τους και του σκοπού της κατάθεσης».

«Άρθρο 69

Δίκες κοινωφελών περιουσιών

1. Η αρμόδια αρχή νομιμοποιείται, πέραν των εκκαθαριστών, εκτελεστών διαθήκης και διοικητών κοινωφελών ιδρυμάτων:

α) Να ασκεί αιτήσεις και αγωγές σε δικαστήρια για την αναγνώριση ή τη διεκδίκηση δικαιώματος σε κάθε περιουσία, που έχει διατεθεί για κοινωφελή σκοπό ή σε κοινωφελές ίδρυμα,.. β.. γ..

δ) να ασκεί παρέμβαση σε κάθε στάση δίκης η οποία αφορά περιουσία υπέρ κοινωφελούς σκοπού ή κοινωφελών ιδρυμάτων ή αφορά το κύρος των πράξεων τους, με την υποβολή προτάσεων και χωρίς την κοινοποίηση δικογράφου παρέμβασης,

ε) να ζητεί την επανάληψη της δίκης ή να καλείται για την επανάληψη της δίκης, αν επήλθε διακοπή δίκης με διάδικο ένα από τα πρόσωπα του πρώτου εδαφίου και για λόγους που αφορούν τα πρόσωπα αυτά.

2. Τα εισαγωγικά δικόγραφα των δικών, που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο, κοινοποιούνται στην αρμόδια αρχή, από οποιονδήποτε κι αν ασκούνται, εκτός αν ορίζεται ειδικά διαφορετικά στον παρόντα Κώδικα, επί ποινή απαραδέκτου της συζήτησης, που εξετάζεται και αυτεπαγγέλτως. Κατά

τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις περί δικών και προθεσμιών του Δημοσίου».

« Άρθρο 71

Πειθαρχικές παραβάσεις και διοικητικές κυρώσεις

1...2. Πρόστιμο μέχρι δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ επιβάλλεται:

α) Σε εκτελεστές διαθηκών, διαχειριστές, κηδεμόνες σχολαζουσών κληρονομιών, διοικητές ιδρυμάτων ή περιουσιών, που διέπονται από τον παρόντα νόμο, οι οποίοι δεν παρέχουν τα προβλεπόμενα από αυτόν στοιχεία της διαχείρισης τους ή δεν υποβάλλουν τον προϋπολογισμό και απολογισμό μέσα στις νόμιμες προθεσμίες ή αρνούνται να υποβληθούν σε έλεγχο ή εξέταση, που διατάσσεται από την αρμόδια αρχή ή δεν υποβάλλουν σχετική έκθεση ή δεν παρέχουν πληροφορίες για την οικονομική κατάσταση των κοινωφελών ιδρυμάτων και περιουσιών ή δεν τηρούν τα απαραίτητα βιβλία ή δε συμμορφώνονται με τις διατάξεις του κώδικα και των συστατικών πράξεων.3...

4. Το πρόστιμο επιβάλλεται ανεξάρτητα από την υποχρέωση για ανόρθωση της ζημιάς, που προξένησαν και ανεξάρτητα από ενδεχόμενη ποινική ευθύνη τους».

«Άρθρο 73

Βιβλία - Στοιχεία

1. Για κάθε περιουσία του παρόντος Κώδικα τηρούνται ειδικά βιβλία και στοιχεία, στα οποία εμφανίζονται τα περιουσιακά τους στοιχεία και η οικονομική τους κατάσταση εν γένει. Τα βιβλία και στοιχεία υπόκεινται στον έλεγχο της αρμόδιας αρχής. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, που εκδίδεται εντός τριών (3) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος, μπορεί να ρυθμίζονται λεπτομερειακά θέματα που αφορούν το είδος και το περιεχόμενο των βιβλίων και στοιχείων αυτών, τη διενέργεια των ελέγχων και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια. Τα πορίσματα των ελέγχων που διενεργούνται από τα ελεγκτικά γραφεία του άρθρου 21 σύμφωνα με την παρούσα παράγραφο υποβάλλονται στην Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής.

Με την επιφύλαξη του άρθρου 59, οι περιουσίες του παρόντος Κώδικα με ετήσια έσοδα μεγαλύτερα από πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ ή με ενεργητικό μεγαλύτερο από δύο εκατομμύρια (2.000.000) ευρώ υπόκεινται σε έλεγχο

διαχείρισης από τα ελεγκτικά γραφεία του άρθρου 21 κάθε τέσσερα (4) χρόνια. Για την υποβολή έκθεσης, τον εξ υπαρχής έλεγχο και τον καταλογισμό εφαρμόζονται οι διατάξεις των παραγράφων 3 έως 6 του άρθρου 31. Η αρμόδια αρχή μπορεί να ζητεί τη διενέργεια δειγματοληπτικού ελέγχου από την Οικονομική Επιθεώρηση οποτεδήποτε».

«Άρθρο 82

Μεταβατικές και καταργούμενες διατάξεις

1.Όπου δεν ορίζεται διαφορετικά, οι διατάξεις του Κώδικα εφαρμόζονται και στις κοινωφελείς περιουσίες που υφίστανται κατά την έναρξη ισχύος του, ανεξάρτητα από τον τρόπο σύστασης τους. Κοινωφελή ιδρύματα που έχουν εξαιρεθεί με ειδικές διατάξεις του α.ν2039/1939 εξακολουθούν να εξαιρούνται του παρόντος Κώδικα και της εποπτείας της αρμόδιας αρχής αλλά υπέχουν σε κάθε περίπτωση υποχρέωση υποβολής προς έλεγχο του προϋπολογισμού και του απολογισμού τους, κατά τις διατάξεις του άρθρου 59. Διαδικασίες που έχουν ήδη αρχίσει, δύνανται να ολοκληρώνονται και κατά την προϋφιστάμενη διαδικασία.....

8. Με την επιφύλαξη όσων ορίζονται στις λοιπές διατάξεις του παρόντος Κώδικα, από την έναρξη ισχύος αυτού, καταργούνται:

α) ο α.ν. 2039/1939 (Α` 455) β) το ν.δ. 430/1970 (Α` 25), γ) ο ν. 455/1976 (Α` 277), δ) το β δ. 18.9-20.10/1947 (Α` 223), ε) τα άρθρα 1865, 1866 εδάφιο δεύτερο και 1869 του Αστικού Κώδικα.

στ) Κάθε γενική ή ειδική διάταξη, η οποία αφορά θέματα, που ρυθμίζονται από αυτόν ή αντίκεινται στις διατάξεις του.

9. Με την επιφύλαξη των παραγράφων 3 και 4 του παρόντος άρθρου, κάθε παραπομπή στον α.ν.2039/1939 ή γενικά στη νομοθεσία περί Εθνικών Κληροδοτημάτων, νοείται από την έναρξη ισχύος του παρόντος Κώδικα ότι γίνεται στις αντίστοιχες διατάξεις του».

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΠΑΝΑΝΕΙΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ

19.Στις παρ.1 και 3 του ΑΝ 2011/1939 « Περὶ μεταβιβάσεως εἰς τὸν Δήμον Ηρακλείου Κρήτης τῆς πρὸς τὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ δωρηθείσης οἰκοδομῆς ὑπὸ των Πανανοῦ καὶ Αθηνᾶς Θεοδουλάκη ὑπὸ τὸν ὄρον τῆς συντηρήσεως τοῦ Πανανείου Νοσοκομείου»(Α` 437), ορίζονται τα εξής:

«1.Η δύναμη του υπ' αριθ.11728 της 6^{ης} Φεβρουαρίου 1902 δωρητηρίου συμβολαίου του Συμβολαιογράφου Κρήτης Γεωργίου Ν.

Παπαδάκη, δωρηθείσα υπό των Παναού Θεοδουλάκη και Αθηνάς Π. Θεοδουλάκη προς τον Ναόν του Αγίου Μηνά οικοδομή εν Ηρακλείω Κρήτης μετά των παραρτημάτων αυτής υπό τον όρον ότι η οικοδομή θα είναι αναπαλλοτρίωτος περιουσία του Ναού του Αγίου Μηνά και θα χρησιμοποιείται ως Νοσοκομείον υπό την ονομασίαν «Πανάνειον Νοσοκομείον», συντηρούμενο δαπάναις τούτου, μεταβιβάζεται κατά κυριότητα και υπό τον αυτόν όρον του αναπαλλοτρίωτου από της ισχύος του παρόντος νόμου άνευ άλλης τινός διατυπώσεως εις τον Δήμον Ηρακλείου Κρήτης, ίνα δαπάναις αυτού συντηρείται το Νοσοκομείον, άτε του όρου της δωρεάς περί συντηρήσεως τούτου δαπάναις του του Ναού του Αγίου Μηνά αποβαίνοντος απολύτως ανεφίκτου ελλείψει των απαιτουμένων προς συντήρησιν οικονομικών μέσων.2.....

3. Κατά τα λοιπά ισχύουσιν αι κείμεναι διατάξεις περί διοικήσεως των υπέρ του Δημοσίου ή κοινωφελών σκοπών κληρονομιών, κληροδοσιών και δωρεών».

20. Στην Κ.Υ.Α με αριθ. Υ/100/439/14-4-1973 των Υπουργών Οικονομικών και Κοινωνικών Υπηρεσιών, «Περί εγκρίσεως επωφελεστέρας εκμεταλλεύσεως της περιουσίας του Πανάνειου Γενικού Νοσοκομείου Ηρακλείου Κρήτης»(Β'448) ορίζονται τα εξής:

«Εγκρίνομεν προς επωφελεστέραν εκμετάλευσιν, την συγχώνευσιν του «Παναανείου Γενικού Νοσοκομείου Ηρακλείου» μετά του «Βενιζέλειου Παγκρήτιου Γενικού Νοσοκομείου» και την διάθεσιν της περιουσίας αυτού δια την ίδρυσιν ενός ενιαίου σύγχρονου Νοσοκομείου υπό τον τίτλον «ΠΑΓΚΡΗΤΙΟΝ ΒΕΝΙΖΕΛΕΙΟΝ ΚΑΙ ΠΑΝΑΝΕΙΟΝ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΝ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ» ίνα καταστεί δυνατή η εκτέλεσις του κοινωφελούς σκοπού όν έταξαν οι δωρηταί.»

21. Στις παρ.1 και 3 του ΝΔ 161/1973 « Περί συγχωνεύσεως του Βενιζέλειου Παγκρήτιου Γενικού Νοσοκομείου και του Παναανείου Γενικού Νοσοκομείου Ηρακλείου εις το συνιστώμενον Ν.Π.Δ.Δ. υπό την επωνυμίαν Παγκρήτιο Βενιζέλειο και Πανάνειον Γενικόν Νοσοκομείον Ηρακλείου»(Α'220), ορίζονται τα εξής:

«1. Το Βενιζέλειον Παγκρήτιο Γενικόν Νοσοκομείον και το Πανάνειον Γενικόν Νοσοκομείον Ηρακλείου συγχωνεύονται εις το δια του παρόντος συνιστώμενον Ν.Π.Δ.Δ.,..... υπό την επωνυμίαν «ΠΑΓΚΡΗΤΙΟ ΒΕΝΙΖΕΛΕΙΟ και ΠΑΝΑΝΕΙΟΝ Γενικόν Νοσοκομείον Ηρακλείου».....2.....

3.Απαντα τα κινήτα και ακίνητα περιουσιακά στοιχεία, ως και τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των δια του άρθρου 1 του παρόντος συγχωνευομένων Νοσοκομείων περιέρχονται αυτοδικαίως και άνευ άλλης διατυπώσεως εις το συνιστώμενον Νομικόν Πρόσωπον».

22.Στο άρθρο 23 του ν.1579/1985 «Ρυθμίσεις για την εφαρμογή και ανάπτυξη του Εθνικού Συστήματος Υγείας και άλλες διατάξεις» (Α 217), ορίζονται τα εξής:

«Ακίνητα Πανάνειου Νοσοκομείου.

1. Η ακίνητη περιουσία του τέως Πανάνειου Γενικού Νοσοκομείου Ηρακλείου, το οποίο συγχωνεύτηκε με το Βενιζέλειο Παγκρήτιο Νοσοκομείο με το ν.δ 161/1973(ΦΕΚ 280), επανέρχεται κατά κυριότητα στο Δήμο Ηρακλείου Κρήτης, εκτός από το ακίνητο στο οποίο στεγαζόταν πριν από τη συγχώνευσή του το τέως Πανάνειο Γενικό Νοσοκομείο και το χώρο που περιβάλλει αυτό.

2. Η κατά την προηγούμενη παράγραφο επαναφορά γίνεται με κοινή πράξη του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Ηρακλείου και του Διοικητικού Συμβουλίου του Παγκρητίου Βενιζέλειου και Πανάνειου Γενικού Νοσοκομείου Ηρακλείου. Περίληψη της κοινής αυτής πράξης δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (τ. Ν.Π.Δ.Δ.) και νόμιμα μεταγράφεται στα βιβλία μεταγραφών των αρμόδιων υποθηκοφυλακείων. Στην κοινή πράξη θα φέρονται, περιληπτικά, τα ακριβή στοιχεία των ακινήτων, τυχόν δε διαφωνία μεταξύ των παραπάνω συμβουλίων επιλύεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, που μεταγράφεται στο σχετικά βιβλία μεταγραφών.

3 Ο Δήμος Ηρακλείου υποχρεώνεται, μέσα σε τρία χρόνια το αργότερο από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου, να διαθέτει ολόκληρη την περιουσία που η κυριότητά της επανήλθε σ` αυτόν, σύμφωνα με τα παραπάνω, για τη σύσταση κοινωφελών ιδρυμάτων.

4. Από τη δημοσίευση της κοινής πράξης της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου, το "Παγκρήτιο Βενιζέλειο και Πανάνειο Γενικό Νοσοκομείο Ηρακλείου", μετονομάζεται σε "Παγκρήτιο Βενιζέλειο Γενικό Νοσοκομείο Ηρακλείου».

23.Στην Κ.Υ.Α. με αριθ.1021540/448/Α0006/2002 των Υφυπουργών Οικονομικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης «Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων του Υπουργείου Οικονομικών στο Γενικό

Γραμματέα της Περιφέρειας Κρήτης, σε θέματα εποπτείας Ιδρυμάτων και Κληροδοτημάτων» (Β'282),ορίζονται τα εξής:

«Α.Μεταβιβάζουμε στο Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας Κρήτης τις αρμοδιότητες εποπτείας των παρακάτω ιδρυμάτων και κληροδοτημάτων σε εφαρμογή των διατάξεις του Α.Ν. 2039/1039,όπως ισχύει:

«1.....57. Πανάνειο Δημοτικό Νοσοκομείο Ηρακλείου....

Β.Στις παραπάνω αρμοδιότητες εποπτείας των εν λόγω ιδρυμάτων και κληροδοτημάτων δεν περιλαμβάνεται η έκδοση Π.Δ/γμάτων για την κύρωση ή τροποποίηση του Οργανισμού αυτών καθώς και για την έγκριση της διάλυσής τους».

24.Στη παρ. 1 περ. ε του άρθρου 165 του ν.4600/2019«Εκσυγχρονισμός και Αναμόρφωση Θεσμικού Πλαισίου Ιδιωτικών Κλινικών, Σύσταση Εθνικού Οργανισμού Δημόσιας Υγείας, Σύσταση Εθνικού Ινστιτούτου Νεοπλασιών και λοιπές διατάξεις»(Α'43), ορίζονται τα εξής:

«Άρθρο 165

Επαναφορά διοικητικής και περιουσιακής αυτοτέλειας σε νοσοκομεία του Ε.Σ.Υ.

1.α...β...γ...δ...

ε)Το ενιαίο και αυτοτελές Ν.Π.Δ.Δ.. με την επωνυμία «ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ - ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ «ΒΕΝΙΖΕΛΕΙΟ»» καταργείται. Η οργανική μονάδα της έδρας και η αποκεντρωμένη οργανική μονάδα αυτού μετατρέπονται, η καθεμία, σε ανεξάρτητο νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) του Ε.Σ.Υ., με την επωνυμία: α) «ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ» και β) «ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ «ΒΕΝΙΖΕΛΕΙΟ - ΠΑΝΑΝΕΙΟ»», τα οποία υπόκεινται στον έλεγχο και την εποπτεία του Διοικητή της 7ης Υγειονομικής Περιφέρειας Κρήτης».

Ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς, αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και όλου του νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται, του σκοπού που εξυπηρετούν και την υπαγωγή σε αυτές των πραγματικών περιστατικών που τέθηκαν υπόψη από την ερωτώσα υπηρεσία, συνάγονται τα ακόλουθα:

25. Κατά τη διάταξη του άρθρου 109 παρ.1 του Συντάγματος, δεν επιτρέπεται η μεταβολή του περιεχομένου ή των όρων διαθήκης, κωδίκελλου ή δωρεάς, ως προς τις διατάξεις τους υπέρ του Δημοσίου ή υπέρ κοινωφελούς σκοπού. Η συνταγματική αυτή διάταξη αποβλέπει στην προστασία και κατοχύρωση της θέλησης των διαθετών και δωρητών ακόμη και εναντίον των πράξεων της Πολιτείας, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που έχουν νομοθετικό περιεχόμενο και σύμφωνα με αυτή δεν επιτρέπεται κατ' αρχήν, η μεταβολή του σκοπού περιουσίας που έχει ταχθεί υπέρ του Δημοσίου ή προς εξυπηρέτηση κοινής ωφελείας, όχι μόνο με διατάγματα, αλλά ούτε και με νόμο¹ Κατ' εξαίρεση, όμως, επιτρέπεται, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου του Συντάγματος, η επωφελέστερη αξιοποίηση ή η διάθεση του καταληφθέντος ή δωρηθέντος περιουσιακού στοιχείου, υπέρ του ίδιου ή άλλου (συγγενούς) κοινωφελούς σκοπού, στην ίδια περιοχή που όρισε ο διαθέτης ή ο δωρητής, ή στην ευρύτερη περιφέρειά της, όταν βεβαιωθεί με δικαστική απόφαση, είτε ότι η θέληση του διαθέτη ή του δωρητή δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί για οποιοδήποτε λόγο, καθόλου ή κατά το μεγαλύτερο μέρος του περιεχομένου της, ως προς τον ορισθέντα σκοπό, είτε ότι η θέληση αυτή μπορεί να ικανοποιηθεί πληρέστερα με τη μεταβολή της εκμετάλλευσης του υπ' όψη περιουσιακού στοιχείου, όπως ειδικός νόμος θα ορίσει.²

26.Εξάλλου, κατά την παρ. 1 του άρθρου 10 του εκτελεστικού της ως άνω συνταγματικής διάταξης ν.4182/2013, περιουσίες που καταλείπονται υπέρ κοινωφελών σκοπών αξιοποιούνται κατά τον τρόπο που όρισε ο διαθέτης ή δωρητής. Απαγορεύεται η μεταβολή τόσο των παραπάνω κοινωφελών σκοπών, όσο και του τρόπου και των όρων διαχείρισης της περιουσίας, καθώς και των ορισμών για τον τρόπο διοίκησής της, ενώ κατά την παρ 2. του ίδιου άρθρου, αν υπάρχει αμφιβολία περί του περιεχομένου της βούλησης του διαθέτη ή δωρητή ή αμφισβήτηση επ' αυτού, αυτή επιλύεται από το αρμόδιο κατ' άρθρο 825 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας δικαστήριο, δηλαδή, είτε το Εφετείο της έδρας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης που εποπτεύει την κοινωφελή περιουσία, είτε το Εφετείο Αθηνών, εάν η κοινωφελής περιουσία εποπτεύεται από τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, κατόπιν αίτησης του Υπουργού

¹ ΟΛΑΠ 1241/1979, ΑΠ 1547/2010 Εφ.Αθ.74/2023.

²ΑΠ 218/2021,Εφ Αθ .24/2013, Γνωμ. ΝΣΚ 36/2024

Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών ή του αρμοδίου εκ του σκοπού Υπουργού ή του υπέρ η κοινωφελής περιουσία νομικού προσώπου ή από οποιονδήποτε έχει έννομο συμφέρον.

27. Ειδικότερα το καθ' ύλη και κατά τόπο αρμόδιο Εφετείο έχει δικαιοδοσία και καθίσταται αποκλειστικά αρμόδιο να αποφανθεί με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, στις ακόλουθες αποκλειστικά περιπτώσεις: α) εάν η θέληση του διαθέτη περιουσίας υπέρ κοινωφελούς σκοπού έχει καταστεί απραγματοποίητη εν όλω ή κατά το μεγαλύτερο μέρος της, ώστε θα πρέπει να επιτραπεί η ικανοποίηση με την αφιερωθείσα περιουσία άλλου συγγενούς και εφικτού κοινωφελούς σκοπού, β) εάν η θέληση του διαθέτη, στο πλαίσιο του ταχθέντος από αυτόν κοινωφελούς σκοπού ή του επιτρεπόμενου κατά την προηγούμενη περίπτωση νέου παρόμοιου εφικτού κοινωφελούς σκοπού, μπορεί να ικανοποιηθεί καλύτερα με μεταβολή της εκμετάλλευσης της αφιερωθείσας περιουσίας ή μέρους της, ώστε να αξιοποιηθεί ή να διατεθεί αυτή με επωφελέστερο τρόπο και γ) εφόσον ανακύπτει ανάγκη ερμηνείας της διαθήκης λόγω αμφιβολίας ή αμφισβήτησης σχετικά με τον τρόπο της εκκαθάρισης και, γενικά, της διαχείρισης και της εκτέλεσης της αφιερωμένης στον κοινωφελή σκοπό περιουσίας³.

28. Περαιτέρω, οι διατάξεις του ισχύοντος ν.4182/2013, που καταλαμβάνει και τις υφιστάμενες, κατά την έναρξη ισχύος αυτού, περιπτώσεις κοινωφελών περιουσιών, αποσκοπούν, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική έκθεση αυτού, στον εκσυγχρονισμό του νομικού πλαισίου που διέπει τα Εθνικά Κληροδοτήματα μέσα από την αποκέντρωση της εποπτείας, την καταγραφή των κοινωφελών περιουσιών με έμφαση στον κατασταλτικό έλεγχο και την τιμωρία περιπτώσεων κακοδιαχείρισης από τους εντεταλμένους για την διαχείρισή τους και την απλούστευση των διαδικασιών με σκοπό τη τήρηση των υποχρεώσεων που το Κράτος, διά των οργάνων του, αναλαμβάνει διαχρονικά απέναντι στους διαθέτες και τους δωρητές των περιουσιών, δηλαδή να τιμήσει τη υπόσχεσή του για την τήρηση των επιθυμιών τους, σχετικά με τον τρόπο αξιοποίησης των περιουσιών και την επίτευξη του σκοπού τους.

29. Ειδικότερα, με το άρθρο 2 του ν.4182/2013 ορίζονται οι υποχρεώσεις του

³ ΑΠ 1267/2023, 218/2021, ΑΠ 989/2020, ΑΠ 338/2020

Δημοσίου και κατανέμονται οι αρμοδιότητες μεταξύ του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και του Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Συγκεκριμένα, με γνώμονα τη διευκόλυνση της άσκησης εποπτείας, ο Γραμματέας Αποκεντρωμένης Διοίκησης καθίσταται αρμόδιος, όταν ο σκοπός της περιουσίας εκτελείται κατά κύριο λόγο μέσα στα όρια μιας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ανεξαρτήτως του τόπου που βρίσκεται η περιουσία ή όταν, αν και ο σκοπός εκτελείται σε περισσότερες Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, η περιουσία βρίσκεται μέσα στα όρια μιας Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Επίσης, έχει αρμοδιότητα για όλα τα θέματα που σχετίζονται με την διαχείριση ακινήτων της περιουσίας που βρίσκεται στα χωρικά όρια της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, πλην όσων υπάγονται στον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών. Συνακόλουθα αρμόδια αρχή στην άσκηση εποπτείας επί των κοινωφελών ιδρυμάτων και περιουσιών που καταλείπονται για κοινωφελείς σκοπούς, όταν ο σκοπός της περιουσίας εκπληρώνεται κατά κύριο λόγο μέσα στα όρια της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, αποτελεί ο Γραμματέας Αποκεντρωμένης Διοίκησης⁴. Σε κάθε άλλη περίπτωση αρμόδιος είναι ο Υπουργός Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, ενώ κατ' εξαίρεση, συντρέχει αρμοδιότητα του Υπουργού σε ορισμένες ρητά κατονομαζόμενες περιπτώσεις που αυτό υπαγορεύεται για την αποτελεσματικότερη άσκηση της εποπτείας ή από λόγους γενικότερου συμφέροντος π.χ. περιουσίες των οποίων η αξία εκτιμάται, μετά την προηγηθείσα εκκαθάριση, ως ανώτερη του ποσού των δέκα εκατομμυρίων ευρώ και αφού προηγουμένως εκδοθεί ειδική απόφαση του Υπουργού.

30. Ακόμα, όταν με διαθήκη ή άλλη πράξη διατίθενται περιουσιακά στοιχεία με κληρονομία, κληροδοσία ή δωρεά υπέρ κοινωφελών σκοπών, η επίτευξη των τελευταίων μπορεί να επιδιώκεται, είτε με την σύσταση αυτοτελούς ιδρύματος, στο νομικό πρόσωπο του οποίου περιέρχεται η καταληφθείσα περιουσία, κατ' άρθρο 50 παρ.1 του ν.4182/201, είτε με την μεταβίβαση της περιουσίας αυτής σε ορισμένο φυσικό ή νομικό πρόσωπο με τον όρο της εκπληρώσεως από αυτό του ταχθέντος κοινωφελούς σκοπού, κατά την παρ. 2 του ίδιου άρθρου, οπότε πρόκειται για «κεφάλαιο αυτοτελούς διαχειρίσεως» και η αφιερωμένη περιουσία αποτελεί ιδιαίτερη περιουσιακή

⁴ ΑΠ 808/2019, Γνων. ΝΣΚ 433/2013

ομάδα.⁵ Στη περίπτωση αυτή, η καταληφθείσα περιουσία αποτελεί χωριστή ομάδα περιουσίας, χωρίς νομική προσωπικότητα, την οποία διαχειρίζεται το βεβαρημένο νομικό πρόσωπο, το οποίο είναι αρμόδιο για την εκτέλεση του κοινωφελούς σκοπού.⁶ Σύμφωνα δε με το παραπάνω κριτήριο, εφόσον η περιουσία καταλείπεται σε υφιστάμενο νομικό πρόσωπο και προσδιορίζεται επιδιωκόμενος σκοπός ειδικότερος ή διαφορετικός από τους σκοπούς που επιδιώκει το νομικό πρόσωπο χωρίς να καθορίζεται ειδικότερος τρόπος διοίκησης, αποτελεί ομάδα περιουσίας διακεκριμένη από την περιουσία του νομικού προσώπου, οπότε πρόκειται για μη αυθύπαρκτο, άλλως «υποτελής» ίδρυμα ή «κεφάλαιο αυτοτελούς διαχείρισης»⁷, διότι σε περίπτωση ταύτισης του σκοπού δεν υφίσταται λόγος, κάποια περιουσία να αποτελέσει αυτοτελές κεφάλαιο διαχείρισης, αφού, τόσο η διατεθείσα περιουσία, όσο και το νομικό πρόσωπο στο οποίο αυτή διατέθηκε επιδιώκουν τον ίδιο κοινωφελή σκοπό⁸. Στην περίπτωση του κεφαλαίου αυτοτελούς διαχείρισης η περιουσία διοικείται από τα όργανα του νομικού προσώπου, πλην όμως διακεκριμένα από την περιουσία του νομικού προσώπου, ασκείται δε επί της διαχείρισης αυτής η ίδια εποπτεία, όπως και επί αυτοτελών ιδρυμάτων.⁹

31. Σε αντίθετη περίπτωση, κατά την οποία στη συστατική πράξη δεν προσδιορίζεται, ούτε από αυτή συνάγεται με επάρκεια ο ειδικός αυτός σκοπός, σε σχέση με εκείνον τον οποίον επιδιώκει, κατά τον προορισμό του, το νομικό πρόσωπο, η περιουσία, θεωρείται ότι καταλείφθηκε για να εξυπηρετήσει το σκοπό, που επιδιώκει, κατά τον προορισμό του, το νομικό πρόσωπο στο οποίο καταλείφθηκε η περιουσία, η οποία ενσωματώνεται, κατά τη βούληση του διαθέτη, δωρητή κλπ, στην περιουσία του βεβαρημένου νομικού προσώπου και αποτελεί αδιαίρετο σύνολο με αυτή¹⁰

32. Το “κεφάλαιο αυτοτελούς διαχείρισης” συνιστά ομάδα περιουσίας που διακρίνεται από τη λοιπή περιουσία του νομικού προσώπου στο οποίο διατίθεται, οι οικείοι διαχειριστές, κατά την ενάσκηση του δημοσίου λειτουργημάτων τους βαρύνονται με την εκτέλεση του κοινωφελούς σκοπού

⁵ Εφ.Πατρών 322/2017

⁶ ΕΣ 1227/2020

⁷ Βλ. αιτιολογική έκθεση (άρθρο 50) και Εφ.Αθ.1245/2018.

⁸ Γνωμ.ΝΣΚ 379/2012,86/2007327/2001,Α.Π.924/1980

⁹ Εφ. Αθ. 74/2023

¹⁰ Γνωμ. ΝΣΚ 179/2013,331/08,408/2007,ΑΠ 1344/92 ΕΛΔνη 36.613.

για τον οποίο καταλήφθηκε η εν λόγω περιουσία και υποχρεούνται, αφενός μεν στην ετήσια κατάρτιση και υποβολή στην αρμόδια αρχή ίδιου προϋπολογισμού και απολογισμού των εσόδων αυτού καθώς και ισολογισμού περί της περιουσίας του, αφετέρου δε στην τήρηση ιδίων βιβλίων (εσόδων - εξόδων, διπλοτύπων ενταλμάτων πληρωμής κ.ά.) καθώς και ίδιου έντοκου τραπεζικού λογαριασμού στον οποίο να κατατίθενται οι εισπράξεις του αυτοτελούς κεφαλαίου¹¹. Οι προϋπολογισμοί και οι απολογισμοί εγκρίνονται με πράξη της αρμόδιας αρχής, περαιτέρω δε καθορίζονται οι συνέπειες σε περίπτωση καθυστέρησης ή άρνησης υποβολής των προϋπολογισμών και απολογισμών. Στη τελευταία αυτή περίπτωση τα πιστωτικά ιδρύματα, μετά από ειδοποίηση της αρμόδιας αρχής, οφείλουν να αρνούνται την απόδοση των καταθέσεων και την εκτέλεση εντολής πληρωμής σε βάρος των καταθέσεων αυτών, ευθύνονται για κάθε ζημία που θα υποστεί το κεφάλαιο αυτοτελούς διαχείρισης από την παράλειψη συμμόρφωσης τους, την δε σχετική αγωγή μπορεί να εγείρει και το Δημόσιο. Επίσης προβλέπεται ότι κάθε τέσσερα χρόνια πρέπει να διενεργείται έλεγχος της διαχείρισης της κοινωφελούς περιουσίας είτε από τα ελεγκτικά γραφεία είτε από την Οικονομική Επιθεώρηση.

33. Περαιτέρω, για τα κοινωφελή ιδρύματα του άρθρου 50 του ν.4182/2013, στα οποία, όπως ρητά προβλέπεται παρ.2 του άρθρου αυτού, εντάσσονται και τα κεφάλαια αυτοτελούς διαχείρισης, προβλέπεται από το άρθρο 58 του ως άνω νόμου, ως διαχειριστική πράξη και η εκμίσθωση των ακινήτων τους, για τα οποία εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις των παρ.1,2,3 και 4 του άρθρου 42 του αυτού νόμου. Στη δε παρ.2 του άρθρου 42 προβλέπεται ότι για την εκμίσθωση των ακινήτων εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις του άρθρου 24 του ν.4182/2013, σύμφωνα με τις οποίες η εκμίσθωση ακινήτων της περιουσίας γίνεται σε αυτόν που προσφέρει την μεγαλύτερη τιμή, μετά από δημοσίευση σχετικής ανακοίνωσης στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και σε τυχόν άλλες ιστοσελίδες κατάλληλες για μεγαλύτερη δημοσιότητα, καθώς και μετά από προεκτίμηση της μισθωτικής τους αξίας. Σε περίπτωση που δεν υποβληθούν συμφέρουσες προσφορές η εκμίσθωση μπορεί να γίνει μέσω

¹¹πρβλ. Ε.Σ. Ολομ. 5242/2015, 8/2009,1462/2006.

μεσιτών ακινήτων. Τέλος, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική έκθεση, ο Υπουργός Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, δύναται σε κάθε περίπτωση να ορίσει διαφορετικό τρόπο εκμίσθωσης πχ. με δημόσιο διαγωνισμό, με απευθείας διαπραγμάτευση με έναν ή περισσότερους ενδιαφερόμενους.

34. Από τις προαναφερθείσες διατάξεις του ν.4182/2013 προκύπτει ότι με αυτές ρυθμίζεται κατά τρόπο ειδικό και αποκλειστικό η εκμίσθωση ακινήτων των κοινωφελών ιδρυμάτων, στα οποία περιλαμβάνονται και τα κεφάλαια αυτοτελούς διαχείρισης, ανεξάρτητα από την νομική μορφή του φορέα που τα διαχειρίζεται. Επομένως, οι ως άνω διατάξεις τυγχάνουν εφαρμογής και στη περίπτωση εκμίσθωσης ακινήτων που ανήκουν στο κεφάλαιο αυτοτελούς διαχείρισης που τελεί υπό την διαχείριση Ο.Τ.Α. Οι εισπράξεις από την εκμίσθωση των ακινήτων πρέπει να κατατίθενται από τους οικείους διαχειριστές στον ιδιαίτερο τραπεζικό λογαριασμό του κεφαλαίου αυτοτελούς διαχείρισης και να διατίθενται για την εκτέλεση του κοινωφελούς σκοπού.

35. Στην κρινόμενη υπόθεση από το δοθέν ιστορικό και τα συνοδευτικά στοιχεία του φακέλου συνάγεται ότι, αρχικά, το Πανάνειο Νοσοκομείο λειτούργησε σε κτίριο που είχε δωρηθεί, με όρο αναπαλλοτριώτου, στον Ιερό Ναό Αγ. Μηνά, ο οποίος και συντηρούσε τη λειτουργία του. Μετά το 1939, με νομοθετική παρέμβαση, το κτίριο μεταβιβάσθηκε στον Δήμο Ηρακλείου, με όρο αναπαλλοτριώτου, προκειμένου, με δαπάνες του Δήμου να συνεχισθεί η λειτουργία του Παναειού Νοσοκομείου, με ρητή πρόβλεψη εφαρμογής των διατάξεων περί κοινωφελών περιουσιών. Ήδη από το 1970, το Πανάνειο αντιμετώπισε προβλήματα χρηματοδότησης και λειτουργίας, ενώ με δικαστική απόφαση του 1972, διαπιστώθηκε μερική αδυναμία πραγματοποίησης της βούλησης των πρώτων δωρητών του 1902, δηλ. του ζεύγους Παναού Θεοδουλάκη, λόγος για τον οποίο το δικαστήριο έκρινε υπέρ της επωφελέστερης αξιοποίησης της σχετικής περιουσίας για άλλο παρεμφερή σκοπό. Στα πλαίσια αυτά, υπήρξαν διοικητικές και νομοθετικές παρεμβάσεις που οδήγησαν το 1973 στην αυτοδίκαιη περιέλευση της εν γένει περιουσίας του Πανανειού Νοσοκομείου στο ν.π.δ.δ. που προέκυψε από την συγχώνευση του Παναειού με το υφιστάμενο Βενιζέλειο Παγκρήτιο Γενικό Νοσοκομείο του Ηρακλείου. Τα ακίνητα που αναφέρονται στο ερώτημα δεν αφορούν το ακίνητο που είχε μεταβιβασθεί με τον α.ν. 2011/1939 στον Δήμο Ηρακλείου, περιλαμβάνονται στην από 23/23.01.1987 και στην από 500/06-

12- 1988 κοινή πράξη του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Ηρακλείου και του Δ.Σ. του τότε υφιστάμενου Παγκρήτιου Βενιζέλειου και Πανάνειου Γενικού Νοσοκομείου Ηρακλείου, ενώ φαίνεται ότι κληροδοτήθηκαν ή δωρήθηκαν στο παρελθόν στο /ή για το Πανάνειο Νοσοκομείο,σε χρόνο προγενέστερο της συγχώνευσης των νοσοκομείων που έγινε με το νδ 161/1973, προκειμένου αυτό να παρέχει νοσοκομειακές υπηρεσίες στους κατοίκους της πόλης.Από τα,κατά γενικό τρόπο, τεθέντα υπόψη του Τμήματος στοιχεία,δεν συνάγεται εάν ο κατά περίπτωση, διαθέτης/δωρητής ακινήτου/ων είχε θέσει κάποιους ειδικότερους όρους σχετικά με την εκμετάλλευση ενός εκάστου ακινήτου, ούτε όμως και η αξία, ενός εκάστου ακινήτου, καθώς και του συνόλου των μεταβιβασθέντων ακινήτων, στοιχεία αναγκαία για τον καθορισμό απαιτούμενων ή/και περαιτέρω ενεργειών για την νόμιμη διαχείριση και αξιοποίηση της καταλειφθείσας περιουσίας. Σε κάθε περίπτωση, ο νομοθέτης του 1985 αποφάσισε για την μεταβίβαση του συνόλου σχεδόν της ακίνητης περιουσίας του τ. Πανανείου Νοσοκομείου(πλην μιας ρητής εξαίρεσης) στον Δήμο Ηρακλείου με την υποχρέωση του τελευταίου να προβεί, εντός τριετούς προθεσμίας από την δημοσίευση του νόμου, στη σύσταση κοινωφελών ιδρυμάτων, υποχρέωση που δεν έχει εκπληρωθεί. Με δεδομένο ότι, κατά το δοθέν ιστορικό, τα ακίνητα του ερωτήματος είχαν καταλειφθεί με διάφορους τίτλους και σε διάφορα χρονικά σημεία, αλλά πάντως για την εξυπηρέτηση του αυτού συγκεκριμένου κοινωφελούς σκοπού(λειτουργία Πανανείου νοσοκομείου), σκοπό που εξυπηρέτησαν και μετά τη μεταβίβασή τους στο νέο ν.π.δ.δ. που προέκυψε με τη συγχώνευση του 1973, η κατά τις διατάξεις και υπό τους όρους του άρθρου 23 του ν.1579/1985 ενιαία μεταβίβαση της περιουσίας αυτής θα πρέπει, ανεξάρτητα από τον αριθμό των μεταβιβασθέντων ακινήτων, να θεωρηθεί πως αφορά σε μια και μόνο κοινωφελή περιουσία.

36.Με δεδομένη την συνταγματική υποχρέωση της Διοίκησης να σέβεται και να συνδράμει στην υλοποίηση της βούλησης των εν γένει διαθετών και δωρητών, λαμβάνοντας υπόψη ότι η κύρια αποστολή των Ο.Τ.Α. δεν αφορά στη παροχή νοσοκομειακής περίθαλψης ή εν γένει υπηρεσιών υγείας, η ανωτέρω μεταβιβασθείσα περιουσία θα πρέπει να αντιμετωπίζεται από την εν γένει Διοίκηση,συμπεριλαμβανομένου του Δήμου, ως ένα αυτοτελές κεφάλαιο διαχείρισης, κατά την έννοια της παραγράφου 2 του άρθρου 50 του

ν.4182/2013.Αυτονόητο είναι ότι για την διαχείριση και τον έλεγχο διαχείρισής του συγκεκριμένου αυτοτελούς κεφαλαίου, τα κατά περίπτωση αρμόδια όργανα οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τυχόν υπάρχοντες όρους ή περιορισμούς που έχουν τεθεί από τους δωρητές/διαθέτες κάθε συγκεκριμένου ακινήτου.

37.Καθόσον αφορά στην αρμοδιότητα εποπτείας της συγκεκριμένης κοινωφελούς περιουσίας, τα ακίνητα της οποίας φαίνεται πως κείνται στη Κρήτη και ο κοινωφελής σκοπός της οποίας είναι εκτελεστέος στο Ηράκλειο Κρήτης, κατ' αρχήν, σύμφωνα και με τις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 2 του ν.4182/2013,εξακολουθεί να είναι ο Γραμματέας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, στον οποίο (τότε Γενικό Γραμματέα) ήδη με κοινή υπουργική απόφαση του έτους 2002 είχε μεταβιβασθεί η αρμοδιότητα εποπτείας των κληροδοτημάτων του Παναγιώτη Δημοτικού Νοσοκομείου Ηρακλείου. Εν τούτοις, λόγω της πληθώρας των διαφορετικών θέσεων και χαρακτηριστικών των ακινήτων (ενδ. κτίσματα, οικίες, οικόπεδα, αγροτικές εκτάσεις κ.ο.κ.) που περιλαμβάνει η κοινωφελής περιουσία του ερωτήματος, ευλόγως τίθεται το ερώτημα εάν η συνολική αξία της συγκεκριμένης περιουσίας υπερβαίνει το κατώφλιο των 10.000.000 ευρώ, οπότε και υπό τις προϋποθέσεις της εξαίρεσης της παραγράφου 4 του άρθρου 2 του ν. 4182/2013, ανακύπτει ζήτημα έκδοσης ειδικής απόφασης του Υπουργού Οικονομικών,ήδη Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, για την υπαγωγή της περιουσίας στην δική του εποπτεία ή, σε περίπτωση διαφωνίας μεταξύ των υπηρεσιών του Υπουργείου Οικονομικών και ήδη Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και των υπηρεσιών της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, εφαρμογή της διαδικασίας της παραγράφου 5 του ίδιου άρθρου.

38.Σε κάθε περίπτωση, πάντως, και με δεδομένα,τόσο την άπρακτη πάροδο της τριετούς προθεσμίας του άρθρου 23 του ν.1579/1985 για τη σύσταση κοινωφελών ιδρυμάτων από τον Δήμο Ηρακλείου, όσο και την οργανωτική μεταβολή που επέφερε το άρθρο 165 του ν.4600/2019,με την σύσταση ,ως ανεξάρτητου ν.π.δ.δ. του Γενικού Νοσοκομείου Βενιζέλειο-Πανάκειο, συντρέχει η ,προβλεπόμενη στην παρ.2 του άρθρου 109 του Συντάγματος, περίπτωση προσφυγής στο αρμόδιο δικαστήριο, προκειμένου,μετά από συνεκτίμηση της αληθούς βούλησης κάθε διαθέτη/δωρητή και της νυν υφιστάμενης νομικής και πραγματικής κατάστασης,να καθορισθεί δικαστικά

τρόπος για την επωφελέστερη αξιοποίηση της συγκεκριμένης κοινωφελούς περιουσίας. Προαπαιτούμενο, συνεπώς, αποτελεί η προηγούμενη αναλυτική αποτύπωση της πραγματικής και νομικής κατάστασης κάθε ακινήτου (π.χ. σχετικά με υφιστάμενες μισθώσεις, καταπατήσεις, δικαστικές εκκρεμότητες κ.λ.π.), αλλά και η εκτίμηση της τρέχουσας αντικειμενικής και αγοραίας αξίας κάθε ακινήτου ξεχωριστά ,καθώς και της αξίας του κεφαλαίου αυτοτελούς διαχείρισης (με συμπερίληψη της αξίας των ακινήτων, αλλά και τυχόν άλλων περιουσιακών στοιχείων π.χ. καταθέσεων από έσοδα ακινήτων),με υπολογισμό και τυχόν υφιστάμενων ή προβλεπόμενων υποχρεώσεων που συνδέονται με την διαχείριση της κοινωφελούς περιουσίας και των επί μέρους στοιχείων της (ακινήτων και μη).

39.Ανεξαρτήτως της κατά τα ανωτέρω προσφυγής στο αρμόδιο Εφετείο, με δεδομένη την ερμηνευτική παραδοχή του Τμήματος και τον χαρακτηρισμό της περιουσίας του ερωτήματος ως αυτοτελούς κεφαλαίου διαχείρισης, ο Δήμος οφείλει,κατά την διαχείριση της περιουσίας αυτής, να εφαρμόζει τις εκάστοτε και κατά περίπτωση προσήκουσες διατάξεις του ν.4182/2013 (ενδεικτικώς: το άρθρο 58 για την εκμίσθωση ακινήτων ή η παράγραφος 7 του άρθρου 59 για την σύνταξη ιδιαίτερου προϋπολογισμού, απολογισμού και ισολογισμού. Αντιστοίχως, η Διοίκηση ,ασκώντας την εποπτική της αρμοδιότητα, εφαρμόζει τις εκάστοτε προσήκουσες διατάξεις (ενδ. τακτικός ετήσιος έλεγχος, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παραγράφου 6 του άρθρου 59 του ν. 4182/2013) προκειμένου η διαχείριση της περιουσίας να είναι σύμφωνη με τον κοινωφελή σκοπό της, όπως αυτός προσδιορίζεται και τυχόν περιορίζεται στις επί μέρους χαριστικές πράξεις των διαθετών/δωρητών(παροχή υπηρεσιών νοσηλείας και υγείας), σε συνδυασμό με τον σκοπό του άρθρου 23 του ν.1575/1985 που απέβλεπε στην εκ μέρους του Δήμου Ηρακλείου διενέργεια των απαραίτητων πράξεων προκειμένου η σύμφωνη με τη βούληση των διαθετών/δωρητών αξιοποίηση της σχετικής περιουσίας να γίνει μέσω ενός άλλου οργανωτικού σχήματος, δηλ. μέσω κοινωφελών ιδρυμάτων.

40.Σημειώνεται ότι με την παράγραφο 8 του άρθρου 82 του ν.4182/2013 παρέχεται η ευχέρεια στη Διοίκηση, εφόσον το κρίνει σκόπιμο, να ολοκληρώνει διαδικασίες που είχαν αρχίσει υπό την ισχύ του προγενέστερου νομικού καθεστώτος με τις σχετικές διατάξεις αυτού, δηλ. του καταργηθέντος α.ν. 2039/1939.

Απάντηση

41. Με βάση τα προεκτεθέντα στο ερώτημα που υποβλήθηκε, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους(Τμήμα Α΄) γνωμοδοτεί ομόφωνα,ως εξής:

Επί του πρώτου σκέλους του ερωτήματος ότι, κατά την έννοια των διατάξεων του ν. 4182/2013, η κοινωφελής περιουσία του ερωτήματος αποτελεί κεφάλαιο αυτοτελούς διαχείρισης του Δήμου Ηρακλείου και αρμόδιο όργανο εποπτείας της είναι ο Γραμματέας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης.Είναι δυνατή,μετά την αποτίμηση της συνολικής αξίας της περιουσίας αυτής και εφόσον η αξία της υπερβαίνει τα 10.000.000 ευρώ, η υπαγωγή της περιουσίας αυτής στην εποπτεία του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, με έκδοση ειδικής προς τούτο απόφασής του, κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 4 του άρθρου 2 του ν.4182/2013.

Επί του δεύτερου σκέλους του ερωτήματος ότι η διαχείριση της περιουσίας και ο έλεγχος της σχετικής διαχείρισης διενεργούνται σύμφωνα με τα κατά περίπτωση εφαρμοστέες διατάξεις του ν. 4182/2013 (ενδ. άρθρο 58 για εκμίσθωση ακινήτων, άρθρο 59 για προϋπολογισμούς, απολογισμούς, ισολογισμούς),λαμβάνομένων υπόψη του κοινωφελούς σκοπού για τον οποίο αρχικώς κατελήφθησαν τα περιλαμβανόμενα στην περιουσία ακίνητα (με τυχόν υφιστάμενους όρους ή περιορισμούς για επί μέρους ακίνητα) και του σκοπού μεταβίβασης της περιουσίας στον Δήμο Ηρακλείου με το άρθρο 23 του ν.1575/1985(αξιοποίηση της κοινωφελούς περιουσίας μέσω της σύστασης και λειτουργίας κοινωφελών ιδρυμάτων).

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 24 Ιανουαρίου 2025

Η Πρόεδρος

Η Εισηγήτρια

Στυλιανή Χαριτάκη
Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Ψηφιακά υπογεγραμμένο από OURANIA
MENDRINOU
Ημερομηνία: 2025.01.24 12:45:39 EET

Ουρανία Δ. Μενδρινού
Νομική Σύμβουλος του Κράτους

